

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.03.2004, sp. zn. 20 Cdo 689/2003, ECLI:CZ:NS:2004:20.CDO.689.2003.1

Číslo: 49/2005

Právní věta: Není důvodem k zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., jestliže oprávněný neoznačí účet pro případ, že se povinný rozhodne zaplatit vymáhanou pohledávku v průběhu výkonu rozhodnutí.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.03.2004

Spisová značka: 20 Cdo 689/2003

Číslo rozhodnutí: 49

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Výkon rozhodnutí

Předpisy: § 268 odst. 1 písm. h) předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozhodnutím ze dne 7. 2. 2003, č. j. 19 Co 15/2003-297, potvrdil M ě s t s k ý s o u d v Praze usnesení z 23. 12. 2002, č. j. E 1742/99-217, jímž O b v o d n í s o u d pro Prahu 6 zamítl návrh povinné na zastavení výkonu rozhodnutí odůvodněný tvrzením, že oprávněná odmítla označit účet, na který by povinná dlužnou částku složila, v čemž byl spatřován nedostatek součinnosti potřebné ke splnění dluhu; podle názoru soudů obou stupňů z exekučního spisu vyplývá, že oprávněná součinnost poskytla. Rozhodnutím ze dne 7. 2. 2003, č. j. 19 Co 16/2003-297, bylo potvrzeno usnesení z 27. 12. 2002, č. j. E 1742/99-242, kterým týž obvodní soud udělil vydražiteli R. K. příklep; odvolací soud přitom dospěl k závěru, že „pro udělení příklepu měl soud prvního stupně vytvořeny zákonné předpoklady podle ustanovení § 336j o. s. ř., a že tak nebyly shledány odvolací důvody dle § 336k odst. 3 o. s. ř.“ tedy porušení zákona při nařízení dražebního jednání ani při provedení dražby.

Pravomocné usnesení odvolacího soudu napadla povinná dovoláním, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 o. s. ř., přičemž za zásadně právně významnou považuje otázku, zda „je dán důvod k zastavení výkonu rozhodnutí pro jeho nepřípustnost podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., odmítá-li oprávněný poskytnout potřebnou přiměřenou součinnost k přijetí plnění od povinného, a zda za takovou součinnost lze považovat označení, popřípadě i zřízení účtu pro zaplacení milionové částky.“ Podle dovolatelky soud rozhodl i v rozporu s ustanovením § 520 obč. zák., protože v důsledku neposkytnutí součinnosti oprávněné došlo k jejímu prodlení jako věřitele, v důsledku čehož se v prodlení nemohla ocitnout povinná jako dlužnice. Vést a provést exekuci trvající jen proto, že oprávněná odmítá poskytnout součinnost k plnění, jež je předmětem exekuce, a že

odmítá přijmout plnění přiměřeným způsobem zvoleným dlužníkem, je podle dovolatelky nepřipustné ve smyslu § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

Nejvyšší soud se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání a v tomto ohledu dospěl k závěru, že dovolání – v části směřující do rozhodnutí odvolacího soudu, pokud jím bylo potvrzeno rozhodnutí o zastavení řízení – přípustné je, jelikož napadené rozhodnutí má v této části ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c/ ve spojení s ustanovením § 238a odst. 1 písm. d/, odst. 2 o. s. ř.) daný tím, že je v něm řešena judikaturou dovolacího soudu dosud nevyřešená otázka (§ 237 odst. 3 o. s. ř.), jejíž posouzení je významné jak pro předmětnou věc, tak pro soudní praxi obecně, totiž otázka (jejíž kladné vyřešení předjímá povinná, dovozuje-li rozpor napadeného rozhodnutí s ustanovením § 520 obč. zák. a tudíž existenci důvodu k zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h/ o. s. ř.), zda za probíhajícího výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí má oprávněný povinnost poskytnout povinnému součinnost (podle dovolatelky) potřebnou pro dobrovolné zaplacení vymáhané pohledávky.

Dovolání není důvodné a proto je Nejvyšší soud zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Povinná se předně mylí již v závěru, že oprávněná (vůbec) má povinnost součinnosti, v daném případě označit a „popřípadě“ zřídit účet, jakož i v tezi, že neposkytnutím této součinnosti se oprávněná ocitla v prodlení věřitele vylučujícím naopak prodlení povinné jako dlužníka, a že v důsledku toho je třeba exekuci pro nepřipustnost zastavit.

Právní teorie i judikatura jsou jednotné v názoru, že důvody, pro něž je namíště výkon rozhodnutí mít za (z jiných důvodů) nepřipustný, se typicky spojují 1) s vadami exekučního titulu (pokud nezpůsobují jeho materiální nevykonatelnost, zakládající důvod k zastavení výkonu podle § 268 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), 2) s pochybeními při nařízení výkonu, 3) s rušivými okolnostmi při provádění výkonu, případně 4) se specifickým jednáním povinného (způsobí-li např. započtením zánik vymáhané pohledávky před vydáním vykonávaného rozhodnutí).

Soudní praxe (viz usnesení Krajského soudu v Plzni z 30. 6. 1997, sp. zn. 11 Co 446/97, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 16, ročník 1998, pod poř. č. 114) také dovodila, že rušivými okolnostmi při provádění výkonu se rozumí například případy, kdy oprávněný odmítne poskytnout součinnost při výkonu odebráním věci podle § 345 o. s. ř. (jehož pojmovým znakem je ovšem odevzdání věci oprávněnému, pročez občanský soudní řád v § 345 odst. 3 o. s. ř. výslovně stanoví, že odebrání věci nebude provedeno, nebude-li mu přítomen oprávněný nebo jeho zástupce). O takový případ rušivé okolnosti při provádění výkonu však v souzené věci nejde, jelikož při exekuci prodejem nemovitostí oprávněná žádnou povinnost součinnosti s povinnou – v témže smyslu jako v případě ustanovení § 345 o. s. ř., tedy součinnosti při provádění výkonu (zde při prodeji nemovitostí) – nemá. Povinné naopak v žádném stadiu vykonávacího řízení nebrání jakákoli překážka, aby – má-li za to, že z nejrůznějších důvodů nemůže plnit oprávněné – splnila uložením do úschovy soudu.

Ze zásady, že nedostatek součinnosti oprávněného může být důvodem k zastavení výkonu rozhodnutí (jenž je institutem procesněprávním) jen tehdy, jde-li o nedostatek součinnosti při provádění exekuce (a jejím přirozeným smyslem je, aby byla provedena, nikoliv zastavena), a to jejího konkrétního typu (viz výše uvedený závěr, že pro provedení exekuce prodejem nemovitostí není pro oprávněného předepsána povinnost součinnosti s povinným), vyplývá také to, že věc nelze posuzovat – jak to nesprávně činí dovolatelka – podle hmotného práva. V ustanovení § 520 obč. zák., podle něhož k prodlení dlužníka nedojde (kromě jiného) také tehdy, jestliže mu věřitel neposkytne součinnost potřebnou ke splnění dluhu, se totiž onou součinností míní součinnost v době stanovené ke splnění, tedy v době splatnosti pohledávky, nikoli v době, kdy již byla splatná pohledávka prisouzena a kdy je

- proto, že nebyla dobrovolně plněna povinnost vyplývající z vykonatelného rozhodnutí - prováděna exekuce. Již vzhledem ke svému právnímu závěru o neexistenci povinnosti oprávněné k součinnosti s povinnou se Nejvyšší soud nezabýval výtkou dovolatelky směřující proti správnosti skutkových zjištění, zda oprávněná součinnost skutečně poskytla, ani proti úplnosti těchto zjištění (viz druhý odstavec třetí strany dovolání, kde dovolatelka vytýká odvolacímu soudu, že „zcela pomínil, že /potvrzením společnosti E., a. s./ doložila zajištění dostatečných finančních prostředků, a to, že podmínkou účelového úvěru byla bezhotovostní platba na účet“).

Protože pro posouzení právní otázky, jejíž vyřešení dovolací soud považoval za právně zásadně významné, je další argumentace té části dovolání, která se týká zastavení výkonu podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., irrelevantní, Nejvyšší soud se touto částí bodu II. dovolání, v níž povinná vysvětluje, že „v dané době“ byl nedostatek součinnosti oprávněné „skutečně již jediným důvodem nezaplacení dluhu,“ nezabýval.

Vzhledem k výše uvedenému lze uzavřít, že dovolání důvodné není, Nejvyšší soud je tedy podle § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.

Dovolatelka napadla rozhodnutí odvolacího soudu také v části, jíž bylo potvrzeno usnesení z 27. 12. 2002, č. j. E 1742/99-242, kterým soud prvního stupně udělil příklep vydražiteli R. K. Přípustnost dovolání dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 ve spojení s ustanovením § 238a odst. 1 písm. e) o. s. ř. s odůvodněním, že „rozhodnutí má v této části po právní stránce zásadní význam, neboť řeší právní otázky v rozporu se zákonnými ustanoveními upravujícími udělení příklepu a některé právní otázky neřeší vůbec, přestože to důvody odvolání vyžadovaly.“ Předně namítá, že jejímu zástupci nebylo doručeno usnesení z 30. 8. 2002, jímž městský soud potvrdil dražební vyhlášku obvodního soudu z 3. 7. 2002, č. j. E 1742/99-159, a dále pak vyjadřuje názor, že byla-li o odročení dražebního jednání (původně nařízeného na 13. 9. 2002) na 27. 12. 2002 informována nikoliv usnesením, ale pouze vyrozuměním, jež jako formu rozhodnutí zákon nezná, trpí řízení vadou, jež zůstala odvolacím soudem neodstraněna. K porušení zákona došlo podle dovolatelky také proto, že dražební jednání bylo „nařízeno na 27. 12. 2002 a konalo se, aniž soud vykonatelně rozhodl o jejím návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí z 19. 12. 2002,“ (když rozhodnutí o tomto návrhu, č. j. E 1742/99-217, z 23. 12. 2002 jí bylo doručeno teprve 2. 1. 2003). V závěru dovolání povinná vyjadřuje „pochybnosti o tom, zda dražitel skutečně složil jistotu před zahájením dražebního jednání a zda tedy vystavené potvrzení o jejím složení odpovídá skutečnosti,“ a konečně dovolací soud „žádá, aby tuto skutečnost prověřil.“

Nejvyšší soud se zabýval nejprve otázkou přípustnosti dovolání a v tomto směru dospěl k závěru, že dovolání - směřující proti té části napadeného usnesení, jíž odvolací soud potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně o příklepu - přípustné není.

Dle ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř. ve znění pozdějších předpisů lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 o. s. ř. - jež podle § 238a odst. 2 o. s. ř. platí obdobně, a podle něhož je přípustnost dovolání nutno v předmětné věci posuzovat vedle ustanovení § 238a odst. 1 písm. e) o. s. ř., je dovolání proti potvrzujícímu usnesení odvolacího soudu (jemuž nepředcházelo kasační rozhodnutí) přípustné jen, dospěje-li dovolací soud k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam; ten je dán zejména tehdy, řeší-li rozhodnutí odvolacího soudu právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li napadené rozhodnutí právní otázku v rozporu s hmotným právem. Z toho, že přípustnost dovolání je ve smyslu shora citovaných ustanovení spjata se závěrem o zásadním významu rozhodnutí ve věci samé po právní stránce, vyplývá, že také dovolací přezkum se otevírá pro posouzení otázek právních, navíc otázek zásadního významu.

Protože uplatněným důvodem je dovolací soud vázán (§ 242 odst. 3, věta první, o. s. ř.), lze to, zda rozhodnutí je zásadního právního významu, posuzovat jen z hlediska těch námitek obsažených v dovolání, jež jsou právě tomuto důvodu podřaditelné.

Námitka, že 26. 9. 2002 sice byla zástupci povinné doručena zásilka soudu sp. zn. E 1742/99, že však - oproti údajům uvedeným na dodejce, podle nichž měla obsahovat i usnesení městského soudu - toto usnesení z 30. 8. 2002, č. j. 58 Co 276/2002-172, jímž byla potvrzena dražební vyhláška, zásilka neobsahovala, založit přípustnost dovolání způsobila není.

Povinná předně k odůvodnění svého tvrzení (že jí usnesení potvrzující dražební vyhlášku nebylo doručeno) v dovolání uplatňuje, a to nepřípustně (§ 241a odst. 4 o. s. ř.), nové skutečnosti, jež v odvolání (v němž nijak nevyvrací údaje na doručence) uplatněny nebyly. Kromě toho ovšem dovolatelka (jež sama ani netvrdí opak) i její zástupce byli o nařízení nového konání dražebního jednání na den 27. 12. 2002 uvědoměni dne 26. 11. téhož roku (viz doručenky) a povinná (jež v podání z 12. 12. 2002 výslovně uvedla, že termín dražebního jednání nemusí a nebude respektovat) v odvolání proti rozhodnutí o příklepu ani neuplatnila jiné důvody týkající se dražební vyhlášky, pro něž by měl odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně změnit tak, že se příklep neuděluje. Odvolací soud tedy - dospěl-li při meritorním posouzení věci k závěru, že pro udělení příklepu „byly vytvořeny zákonné předpoklady podle § 336j o. s. ř. a nebyly tak shledány odvolací důvody dle § 336k odst. 3 o. s. ř.“ (když soud prvního stupně jak 22. 11. 2002 při nařízení nového konání dražby na 27. 12. 2002, tak při dražebním jednání /viz protokol z 27. 12. 2002/ měl doručení rozhodnutí městského soudu potvrzujícího dražební vyhlášku za osvědčeno doručenkou) - rozhodl standardně, v souladu s dosavadní judikaturou.

Založit přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není způsobila ani námitka, že dražební jednání dne 27. 12. 2002 proběhlo, aniž nabylo vykonatelnosti rozhodnutí z 23. 12. 2002 (doručené povinné 2. 1. 2003), jímž soud zamítl její návrh na zastavení výkonu rozhodnutí. Skutečnost, že byl podán návrh na zastavení exekuce - např. s odůvodněním, že vymáhaná pohledávka byla zcela zaplácena (o kterýžto případ však nejde v souzené věci, kdy povinná navrhla zastavení výkonu rozhodnutí pro jeho nepřípustnost, kterou /nesprávně, viz výše/ spatřovala v nedostatku součinnosti oprávněné) - sice může být důvodem k odročení dražebního jednání, soud však musí uvážit, do jaké míry je pravděpodobné, že návrhu bude vyhověno, neboť nesmí připustit na jedné straně, aby nemovitost byla prodána v dražbě, ač to není potřebné k uspokojení oprávněného (všech oprávněných), a na straně druhé, aby jen účelové podání návrhu vedlo k průtahům v provedení výkonu rozhodnutí. Zastává-li soudní praxe názor - např. u vylučovacích žalob - že v případech, kdy exekuční soud dovodí, že taková žaloba je z nejrůznějších důvodů zjevně neopodstatněná a že by tak odročení dražebního jednání představovalo jen neodůvodněný průtah v provedení exekuce, vydání rozhodnutí nalézacího soudu o vylučovací žalobě nevyčká a dražební jednání neodročí, pak tím spíše platí, že dražební jednání může proběhnout v případě, že o návrhu na zastavení exekuce, a to zamítavě, již rozhodnuto bylo. Nedostatek vykonatelnosti usnesení, jímž byl zamítnut návrh na zastavení exekuce, ostatně v době vydání napadeného usnesení, jímž odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně o příklepu (stejně jako zamítavé rozhodnutí o zastavení exekuce) potvrdil, již neexistoval.

Založit přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. nemůže ani námitka, že povinná nebyla o novém termínu dražebního jednání uvědoměna usnesením, ale pouze vyrozuměním. I když je totiž dražební vyhláška (§ 336b o. s. ř.) rozhodnutím, jež soud vydává formou usnesení, samotný výrok o čase a místě dražebního jednání představuje rozhodnutí, jímž se upravuje vedení řízení (srov. též usnesení Nejvyššího soudu z 15. 4. 1998, sp. zn. [2 Cdon 1953/97](#), publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek č. 2, ročník 1999 pod poř. č. 11). Soud jím proto není vázán a může je změnit, aniž by tím byly dotčeny ostatní výroky dražební vyhlášky nebo aniž by musel - jen z důvodu změny času či místa dražebního jednání - vydávat novou dražební vyhlášku. Soud zpravidla dražební

jednání odročí vždy, bylo-li proti dražební vyhlášce podáno včas legitimovanou osobou odvolání, a nový čas konání dražebního jednání určí poté, co odvolací soud rozhodne o odvolání. Určil-li soud prvního stupně nový termín dražby pouhým vyrozuměním, pak - i kdyby šlo o vadu řízení, nemohla by taková vada mít za následek nesprávnost rozhodnutí ve věci, v daném případě usnesení o příklepu.

„Vyjádření pochybností“ dovolatelky o tom, zda dražitel skutečně složil jistotu před zahájením dražebního jednání, stejně jako její „žádost, aby dovolací soud tuto skutečnost prověřil,“ není uplatněním žádného z taxativně vypočtených (§ 241a odst. 2, 3 o. s. ř.) dovolacích důvodů.

Způsobila k založení přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není konečně ani (navíc teprve v dovolání, a tedy z hlediska ustanovení § 241 odst. 4 o. s. ř. nepřipustně uplatněná) námitka nesprávného určení ceny nemovitostí, v němž povinná spatřuje porušení zákona ve smyslu § 336k odst. 3 o. s. ř. Zákonná úprava totiž rozděluje průběh exekuce prodejem nemovitostí do několika relativně samostatných fází, z nichž v každé se řeší vymezený okruh otázek. Těmito fázemi jsou 1) nařízení výkonu rozhodnutí, 2) určení ceny nemovitosti a jejího příslušenství, ceny závad a práv s nemovitostí spojených, určení závad, které prodejem v dražbě nezaniknou, a určení výsledné ceny, 3) vydání usnesení o dražební vyhlášce, 4) vlastní dražba, 5) jednání o rozvrhu. Úkony soudu, účastníků řízení a osob na řízení zúčastněných jsou zpravidla završeny pravomocným usnesením, jehož účinky vylučují možnost v další fázi znovu řešit otázky, o kterých již bylo rozhodnuto. Tak je tomu typicky u určení ceny nemovitosti. Nabylo-li usnesení podle § 336a odst. 1 o. s. ř. právní moci (v souzené věci dnem 15. 3. 2002, viz usnesení č. j. 58 Co 32/02-133), nelze již v dalších fázích vykonávacího řízení otázku určení ceny nemovitostí (s výjimkou podstatné změny poměrů, k níž však v předmětné věci - a v tom se povinná mylí, dovozuje-li v doplnění dovolání opak - nedošlo, ostatně změnu poměrů v odvoláních ani proti usnesení o určení ceny, ani o nařízení dražebního jednání netvrdila) řešit znovu. Z uvedeného pak plyne, že případný nesouhlas s určením ceny nemovitosti, bylo-li o něm pravomocně rozhodnuto, nelze úspěšně uplatnit prostřednictvím institutu „porušení zákona při nařízení dražebního jednání nebo při provedení dražby“ ve smyslu ustanovení § 336k odst. 3 o. s. ř., jelikož toto ustanovení se vztahuje až na další fáze vykonávacího řízení.

Z uvedených důvodů Nejvyšší soud, aniž ve věci nařídil jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), dovolání v této části podle ustanovení § 243b odst. 5 a § 218 písm. c) o. s. ř. jako nepřipustné odmítl.

Protože dovolání bylo zčásti zamítnuto a zčásti odmítnuto, vzniklo oprávněné podle ustanovení § 142 odst. 1, § 146 odst. 3, § 224 odst. 1 a § 243b odst. 5, věty první, o. s. ř. právo na náhradu účelně vynaložených nákladů dovolacího řízení.

Náklady dovolacího řízení vzniklé oprávněné spočívají v částce 13 500 Kč představující sazbu odměny advokáta za zastoupení v dovolacím řízení (§ 1 odst. 1, § 2 odst. 1, § 3 odst. 1, bod 6., § 12 odst. 1 písm. a/, bod 1., vyhlášky č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti /advokátní tarif/, ve znění pozdějších předpisů /dále jen „vyhláška“/, účinné dnem 1. 1. 2001) sníženou o 50 % podle § 18 odst. 1 vyhlášky a v částce 75 Kč paušální náhrady ve smyslu ustanovení § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb.